

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kérésekre visszadárak
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Hadüzenet a gazdáknak.

Irta: **Rubinek Gyula,**
 az OMGE igazgatója.

Gróf Aehrenthal közös külügyminiszter a delegációs expozéjában újlag és ismét kijelentette, hogy a kettős monarchiának a kelettel való viszonyában főfeladata a helyes kereskedelmi politika. Átvive a gyakorlati életbe ezt a külügyminiszteri kijelentést, ez azt jelenti, hogy gazdasági engedményekkel kell magunkhoz láncolni a Balkán államokat és ha tovább megyünk a közös külügyminiszter politikai nyomdokain, ridegen meg kell állapítanunk, hogy ennek az eredményes külügyi politikának a hadisarcát azzal kell megfizetni, hogy oly gazdasági engedményeket kell adni ezeknek az államoknak, amelyek haszon nélkül kárára vannak a mezőgazdaságnak. Hogy ennek a borralaló politikának milyen baleredményei vannak, annak bizonyosságát szolgáltatja épen Szerbia, amely a háboru határaitra állította ezt az előzőkeny monarchiát és ezzel bebizonyította a külügyminiszteri politika csődjét.

Szemben ezzel a helytelen miniszteri politikával az agráriusok sohasem voltak olyan egyoldalúak, hogy a Balkán államok gazdasági kihasználását még

terhes ellenszolgáltatások ellenében is ellenezték volna, sőt az agráriusok mindig hangsúlyozták kereskedelmi viszonyainknak a Balkán államokkal szerződéses útján való rendezését.

De a mi áldozatkészségünk nem lehet korlátlan, mert számolnunk kell a modern áramlatokkal, melynek első megvetője a legnagyobb kancellár — Bismarck — volt, számolnunk a nemzeti munka és termésvédelem szükségességével, amely áramlat ma az összes államok közgazdasági politikáját irányítja s amely divatos áramlattal, ha szembe száll — Don Quichottei harcot folytat gróf Aehrenthal.

Amíg ez az áramlat uralkodik, követeljük a védvamos politika fenntartását mai kereteiben, egyenlően mérve az iparnak és a mezőgazdaságnak.

Aehrenthal grófnak nem volna szabad elfelejteni, hogyha már nem sokra becsüli az ő külpolitikai szabadszárnyalásának kerékkötőjét az agrárizmust, — hogy ő nemcsak Ausztriának, hanem Magyarországnak is külügyminisztere, a mely országot ha megfosztja boldogulásának mai egyetlen alapjától: a mezőgazdaság jövedelmezőségétől, akkor a monarchia alapjait ingatja meg.

Az agrárvédelem kijátszása pedig

nemcsak meghamisítása a kiegyezésben biztosított gazdasági egyensulynak, hanem ez Magyarország megrontásával egy jelentőségű. Amíg az összes államok elzárkóznak a nyerstermény behozatala elől, amíg a magyar nyerstermelésnek nincs más szabad piaca, mint az osztrák, addig öngyilkosság volna a részünkről a monarchia sorompóit megnyitni a Balkán nyers termelése előtt.

És lehetne még arról szó, hogy tegyünk a Balkánnak gazdasági engedményeket a mezőgazdaság rovására, ha annak akár a magyar, akár az osztrák ipar hasznát látná. Az ilyen kereskedelmi politikának nem a magyar mezőgazdaság, de az általánosság, a monarchia ugynevezett magasabb érdekei szempontjából lehetne magyarázatát adni.

De vajjon, ha teljesen szabaddá tesszük a balkáni behozatalt s a magyar és osztrák iparnak a legmesszebbmenő vámkedvezményeket sikerül kieszközölni, emelkedik-e iparunk versenyképessége a Balkánon?

Nem emelkedik egy jottával sem, mert ami kedvezményt a saját ipari termelésünknek biztosítanak, az a legtöbb kedvezmény elve alapján azonnal nálunknál hatalmasabb versenytársak által is igénybe vehető volna s így mi

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Rigoletto.

A magyaroknak a komolyabb zene iránti közömbösségét ma már mindenki a cigányzene szertelen elterjedésének és bár a maga nemében virtuóz, de általában mégis művészietlen voltának rózza fel. És ez igaz. A magyar nép rendkívül muzsikális, de talán éppen ezért a népzene annyira dominál még a szellemileg magasabb körökben is, hogy a komoly, művészi zene teljesen háttérbe szorul. Ennek a háttérbe szorulásnak pedig éppen a magyar népzene adja meg az árát, mert elszigetelődik, művészi szempontból nem halad s akik csak ennek a körében élnek, azoknak a művészi zene idegen, érthetetlen és élvezhetetlen, mondjuk ki: unalmas.

A magyar zene stagnál. Fráter Lóránd összes dalai egy lépéssel sem vitték előre a magyar zenét. Általában az újabb magyar dalok egyrészt a népies jellegüket elvesztik, másrészt azonban művészi irányban fejlődést nem mutatnak. Így a magyarnak a művészi zene, a külföldinek a magyar zene egybeolvadás hiányában teljesen idegen marad.

Egy jeles zenésztől hallottam a napokban hogy Magyarországon addig nem lesz zenei élet, míg sztrichnint nem adnak be a cigányoknak. Egy kissé erős kifejezés, de nem alaptalan. Mindenesetre bámulatos, hogy mialatt a magyar közönség minden nyugatról jövő szellemi és művészi mozgalmat a leglelkesebben fölkarol és istápol, addig a nyugati zene a hivatalos zenészek kivételével csak kevés magasabb intelligenciájú lélekben talál visszhangra.

A magyar szellemi élet legtalálhatóbb típusa: Nagyvárad. Jeles városunk kicsinyített, de pontos fényképe Budapestnek s az egész országnak. Nagyvárad élénk éjjeli élete fenntart vagy tíz cigányzenekart és két orteumot, egy fél tucat fényes és egy tucat kevésbé fényes kávéházat, ellenben kulturpalotánk nincs, szimfonikus zenekarunk nincs, jobb fajta dalárdánk nincs, de van talán néhány ezer dilettáns »zenésznők«, akik ugyan nem tudják, mi a különbség a violinkulcs és a kapukulcs között, de azért nagy érzéssel és a zsurok közönségét könnyekig meghatva kalimpálják, cincogják vagy — énekelik, hogy »Rácsos kapu, rácsos ablak!« . . .

Azt mondtam énekelik, de félreértés elkerülése céljából meg kell jegyezni, hogy Nagyvárad ötvenötezer lakosából csak egyetlenegy képzett énekesünk van, Mihályi Ernő. Merész állítás, de ismerjük annyira Nagyvárad énekeseit, hogy megkockáztathatjuk. De ez így van az egyes hangszerekkel is, képzett műkedvelő alig akad nálunk. Hiszen még egy állandó vonós négyesünk sincsen!

Igy eshetett meg tavaly Nagyváradon az a szégyenletes dolog, hogy Sauer hangversenyét részvétlenség miatt nem lehetett megtartani, hogy a színházban a legszebb operákat igazán kielégítő előadásban üres széksorok előtt adták elő. Nálunk a Pillangó kisasszony, Tosca sem tud közönséget vonzani, mert a magasabb zene, amely felülemelkedik az operettek verkiáriáin, a mi közönségünk nagy része előtt olyan, mint a volapük nyelv, amely szintén mindenki számára készült, de senki sem érti meg.

Pedig a mostani szintársulattal igazán érdemes operákat előadni. Van két tehetséges és ambíciós karmesterünk, akik fáradságot nem

kimélve, legjobb tudásukkal törekcsenek arra, hogy a közönséget értékes zenei élvezetekhez juttassák, vannak kiváló szólisták, erős férfi és női énekarunk, nagyon jó zenekarunk, szóval mindenünk van, csak közönségünk nincs.

A tavalyi nehezebb fajsúlyu operák után az idén egy a laikusok által is könnyebben élvezhető és általánosabban ismert operával próbálkozott meg az igazgatóság, Verdi örökszép Rigolettójával. Vidéki szintársulatoknál, ahol a színészek nagyon el vannak foglalva s ugyszólván napról-napra játszanak egymástól nagyon eltűt szerepeket, a legkönnyebb opera előadása is nehéz vállalkozás és ha sikerre vezet, feltétlen dicséretet érdemel. Rigoletto különben nem tartozik a legkönnyebb operák közé, különösen a címszerep sok játékbéli és zenei nehézséget rejt magában. Nem régen két ízben is hallottuk, egy egy olasz staggione vendégszereplése alkalmával, saját énekeinek azonban már évtizedek óta nem adták elő.

Az előadás általában véve és tekintettel a helyi erőkre, igen jónak volt mondható. Senkit sem szabad gáncsolnunk, mert mindenki tehetsége legjavát nyújtotta. Persze a tehetségek különbözősége szerint a siker is különböző. Teljes elismerés és feltétlen dicséret illeti Kovács Miksa karmestert, aki az operát betanította s az egész előadást biztos kézzel vezette. Eleinte talán kissé tulgyors, máshol kissé elnyújtott tempókat használt, de ez felfogás dolga s az önállóság csak dicséretre méltó. A zenekar az erélyes vezetés alatt precíz működött.

A szereplők között első sorban — mint minden opera-előadásnál — Mihályi Ernőt kell kiemelnünk, aki, mint vérbeli opera énekes, mindig magasan felette áll az együttesnek. Neki egy Verdi-opera előadása csak operett számba megy,

nagy áldozatok árán a mai versenyviszonyokon nem változtatnánk semmit, de megrontanók a magyar és az osztrák ipar legnagyobb és legbiztosabb fogyasztóját, a magyar és az osztrák mezőgazdaságot.

Igen, ha nálunk is a reciprocitás elve alapján kötnénk kereskedelmi szerződéseket, mint az Egyesült Államok, akkor lehetne szó az ipari kivitel biztosításáért adandó vámkedvezményekről, de addig, míg a legtöbb kedvezmény alapján a nekünk adott kedvezményeket mindenki igényelheti, akinek a Balkánnal szerződése van, addig csak másnak kaparnánk ki a gesztenyét, de úgy, hogy mellette a kezünket is megégetnők.

Akkor tehát, amikor az összes nyugoti államok, de első sorban Németország még a Balkán husbehozatal elől is kifejezetten elzárkózik, amidőn Angliát kivéve, a tengerentuli husbehozatal is egyenesen tilalmazza, az európai államokból pedig husvizsgálattal akadályozzák meg, amikor tehát minden irányadó állam hódol a tényleges viszonyokból folyó modern áramlatnak és a nemzeti munka és termelés védelme alapjára helyezkedik, akkor, midőn minden valamire való állam tud a Balkán-államokkal jelentékenyebb gazdasági engedmények nélkül kereskedelmi szerződést kötni, a mi külügyminiszterünk az, aki az áramlattal nyíltan szembehelyezkedik, aki kiállítja a monarchiánkról a szegénységi bizonyítványt, hogy mi a Balkánnal csakis olyan áldozatok árán tudunk szerződést kötni, amelyek meghozására egyetlen nyugoti állam sem hajlandó és nem is kényszerül.

Ha ez a beismerés nem a teljes csődje Aehrenthal kereskedelmi politiká-

ő nagyobb nehézségekkel szeret megbirkózni. Természetes, hogy alakítása tökéletes volt, frissen csengő hanggal, bámulatos könnyedén és fejlett technikával énekelte szerepét, a negyedik utolsó magas h-ja erőteljesen s tisztán csengett, mintha csak akkor kezdett volna énekelni. Elénekelte a második felvonásbeli nagy áriát is, amit rendesen kiszoktak hagyni. Csak kevés ember tudja méltányolni azt a csodálatos zenei biztonságot, amellyel pl. a negyedik felvonást állandóan a karmesternek háttal állva énekelte végig. Mihályi a vidéki nivót messze túlhaladja, az operaházban lenne méltó helye. Mint rendezőt külön dicséret illeti.

Asszonyi a címszerepet énekelte. Nagy szorgalommal, pontosan betanulta a nagyon nehéz szerepet és szép sikerrel adta is elő.

A nehéz játékbéli résszel is derekasan megbirkózott. A komolyabb irányban való öröndetes haladása, énekében a jó izlés szem előtt tartása s hangjával bár a közép regiszterben kissé gyenge, de egészben véve szép, meleg és terjedelmes volta elismerésre méltó. Nagy sikert aratott *Károlyi* Leona urnő is Gilda szerepében, igaz, hogy ő nem koloratur énekesnő, de azért minden szerepben megállja a helyét s amit nyújt, soha sincs hijján a művészetnek. Sok tapsot kapott s arra igazán rászolgált.

A kisebb szerepekbe Tóthné mint Madalena, Vank, mint hatalmas hangú Sparafucile tűntek ki, Halmainé, Molnár, Balog és Pálfi is említésre méltók. Hunyadi, mint Monierone erővel ugyan nem győzte szerepét, de játékkal pótolta a hiányzó döngő hangot. Az énekkar jó volt. A szép számban egybegyűlt közönség sokat tapsolt a szereplőknek.

D. K. J.

jának, akkor azt kell hinnünk, hogy az összes államok kereskedelmi politikája helytelen nyomokon járt s amint egykor Bismarck lökést adott annak az európai fordulatnak, amelyből az agrár áramlat nőtt nagygyá, úgy most Aehrenthal hadüzenete fogja megdönteni az agrárvédvámpolitikát egyelőre a Balkán-államok érdekében. Reméljük, hogy a védvamos agrárpolitika, melynek köveit másfél évtizede erdőtük össze a magyar mezőgazdaság erősségére, nem bizonyul olyan gyengének, mint Jerikó falai, amelyeket gyenge trombitaszó döntött romba.

Mi helyünkön leszünk s velünk a magyar gazdatársadalom, melynek éberségén meg fog törni minden támadás, minden megrontó törekvés.

A tengerészeti albizottság ülése.

Bécs, okt. 20.

A magyar delegáció tengerészeti albizottsága ma délelőtt 10 órakor báró *Dániel* Ernő elnöklésével ülést tartott. Megjelentek ezen az ülésen *Schönaich* közös hadügyminiszter, báró *Burián* közös pénzügyminiszter és *Montecuccoli* tengernagy, a tengerészet parancsnoka.

A magyar kormány részéről gróf *Khuen-Héderváry*, *Luhács*, *Hazai* és *Hieronimi* vettek részt. Hieronimi ma reggel érkezett Bécsbe s ezúttal mindig részt vesz a delegáció tanácskozásain, hogy a magyar ipar érdekeit képviselje.

Az első felszólaló

Rosenberg Gyula, a tengerészeti bizottság előadója volt, aki részletesen tárgyalta a költségvetést és felvilágosítást kért a hadügyminisztertől, hogy mire történtek a tengerészetnek a költségvetés keretén kívül eső kiadásai. Ha ezt nem mondhatná meg, illetőleg csak később nyilatkozhatnék róla, arra határozottan választ követel a magyar bizottság nevében hogy ki számára épül a triezsi Stabilimento Tecnico műhelyében az a két hatalmas *Dreadnought*, amelyről már az angol alsóházban is szó esett, de amelyről költségvetésünk keretében nem találunk említést. Beszéde végén részletesen foglalkozik a magyar iparnak juttatott hadügyi megrendelésekkel és felvilágosítást kér arra nézve, hogy a tengerészet a valyi 58 millió megrendeléseiből miért juttattak csak 10 milliót a magyar iparnak?

Montecuccoli tengerészeti parancsnok válaszolt az előadó beszédére és előadta a Stabilimento Tecnico épülő két hadihajó történetét. A hajókat a vállalat saját felelősségére készíti a tengerészeti vezetés által rendelkezésre bocsátott tervek alapján. Minthogy a hajóépítés sürgős volt és a delegáció nem ülésezett, a tengerészeti vezetés közölte az építési tervet az illetékes tényezőkkel és azok hozzájárultak ehhez. Azonban a két kormány mindeztideig nem bocsátotta rendelkezésére a szükséges összegeket. Az országos bizottság költségmegállapítási joga tehát az összes tényező által megóvatott. Hogy a hajók építését tudomásul vették, ennek az az oka, hogy biztosítani akarták azoknak minél előbb való elkészítését. Majd az 1811. évi országos bizottság lesz abban a helyzetben, hogy a hadihajók építésének költségeivel foglalkozzék.

Az 1911-re egybehívandó delegáció előtt lesz abban a helyzetben, hogy részletesen nyilatkozhat a flottaprogramról, a mely tekintettel a pénzügyi helyzetre, több évre lesz felosztva.

Addig kéri a delegációt, hogy a hajóépítésekkel a lehetőségig ne foglalkozzék. A haditengerészet minden vonalán szükséges lesz a költségek emelése. Nemcsak az uszóhajóanyagot kell újra építeni, hanem fejleszteni kell a

tengerészet egyéb intézményeit is. A pólai tengerészeti kórház építése idején a tengerészet legénysége 8500 főből állott. Most 15.000 főhöz képest kell kiépíteni a kórházat. Minden intézményt fejleszteni kell és ezek nagy mértékben meg fogják növelni a tengerészeti költségvetést.

Hangsúlyozza, hogy a tengerészet fejlesztésének további halasztása lehetetlen, mert a tengerészeti tüzéség és minden egyéb fegyverem a külföldön eddig nem sejtett fejlődést ért el. Ezzel kell számolni és ehhez képest kell már az 1911. évi költségvetést megvizsgálni.

Chorin Ferenc azt kívánja, hogy ha a *Dreadnought*kat megszavazzák, legalább két nagy csatahajót a magyar iparnál rendeljenek meg.

Gróf *Battikány* Tivadar szólalt fel ezután és különösen nemzeti szempontból kifogásolja tengerészetünket.

Választás az iparkamarában.

A kamara teljes ülése.

A nagyvárad ker. kereskedelmi iparkamara *Huzella* Gyula kir. kereskedelmi tanácsos elnöke alatt tegnap délután előbb alelnök választó, majd teljes ülést tartott, amelyen a tagok szép számmal voltak jelen.

Az osztályelnök választása.

Huzella Gyula elnök felhívta az iparos osztályt, hogy az *Óváry* Lajos halálával megüresedett iparosztályelnöki állást töltsék be.

Pataky József kültag *Cser* Jánost, *Peller* Ferenc beltag pedig *Sztarill* Ferencet ajánlotta az osztályelnökségre, miért is elnök elrendelte a titkos szavazattal megejtendő választást.

Beadatott 20 szavazat s *Sztarill* Ferenc 11 szavazattal, a *Cser* Jánosra adott 9 szavazat ellenében, az iparosztály elnökül választott.

Az új osztályelnököt küldöttség hívta meg az ülésre s mikor megérkezett, éljenzéssel fogadták.

Huzella Gyula elnök örömmel üdvözölte, mert bizonyos benne hogy új tisztében is megtesz mindent az iparosok érdekében.

Sztarill Ferenc melegen köszöni iparostársainak a bizalmát. Egész életében nem zámitott kitüntetésre. Ösmerik multját; mint eddig, ezután is legjobb tudása és becsületes meggyőződése vezetik az iparérdekek szolgálatában. Kéri támogatásukat, mert ha támogatják, hiszi, hogy a magyar ipar s főként a megye és város ipara érdekében sikeresen fog működni. (Eljenzés.)

Elnök a kereskedelmi osztály nevében is üdvözölte az új alelnököt.

*

Ezután rátértek a rendes teljes ülésre.

Az ülés előterjesztett elnöki közlésekben fel van említve, hogy a hazai kamarák együttesen üdvözölték király ő felségét 80. születése napja alkalmából. Megemlékezik még az elnök a leérkezett ösztöndíjak odaiteléről, állami gépek iránti kérelmekről stb.

Az elnök közléseit a titkári és pénztárnoki jelentésekkel együtt tudomásul vették.

A közös hadsereg terménybeli szükségleteinek beszerzésére vonatkozó miniszteri utasítás tárgyában a kamara teljes ülése az utasítást kiadta az elnökségnek, hogy véleményes jelentését küldje fel a miniszterhez.

A kamara azon felterjesztésére, hogy a nagyvárad II. oszt. fővámhivatal a vasut állomásra helyeztessék ki, a kereskedelmi miniszter értesítette a kamarát, hogy bár a maga részé-

ről is kívánatosnak tartja a vámhivatal ki-helyezését, de az csak a vasuti áruuraktár új-építésekkel valósítható meg. Ily irányban intéz-kedett is. Tudomásul vették a leiratot.

A vám eljárásról szóló törvényjavaslat-ter-vezetet kiadták az elnöki tanácsnak, hogy vé-leményes javaslatát terjessze fel a minisz-terhez.

A gazdasági termények tilalmazásáról szóló törvény revíziójának kérdését a keresk. osztály javaslata alapján kiadták az elnöki tanácsnak, hogy az érdekelt körök meghallgatása után a kamara véleményét küldje el a földmivélés-ügyi miniszterhez.

Az egyéves önkéntesi jogosultság kiter-jesztését 4—6 középiskolai osztály elvégzése ese-tére, pártolja a kamara.

A kereskedelmi osztály véleményéhez ké-pest elhatározta a teljes ülés, hogy a buda-pesti fatereskedelemben tapasztalható tisztel-ségtelen verseny ellen feliratot intéz a keres-keletmi miniszterhez.

Feketető község országos vásárának szer-dáról hétfőre való áthelyezését pártolja a teljes ülés. Belényes község piaci helypénz dijszabá-lyzatát jóváhagyásra ajánlja, míg Biharudvari köz-ség országos vásár engedélyezése iránti kérel-mének elutasítását javasolja a kamara teljes ülés; de ha mégis teljesítenék a kérelmet, legfeljebb évenként két orsz. vásárt kapjon Biharudvari község.

Az Osztrák-Magyar Bank nagyváradi fiókja ellen felmerült azon pauasz folytán, hogy a váltó lejáratoknál az utóbbi időben az új fő-nök nem veszi figyelembe a kiméleti időt, a kamara teljes ülés elhatározta, hogy megbiz-zák az elnökséget, járjon közbe a helybeli főnökkel a régi szokás lehető fentartása érde-kében.

Levelező tag választása.

Elnök indítványára Róza Mihályt a ma-gyar aszfalt társaság igazgatóját, szolgálatának 25 éves fordulója alkalmából, tekintve nagy közgazdasági tevékenységét, a kamara levelező tagjává választották meg.

A kamara költségvetése.

A kamara 1911. évi költségvetésére került ezután a sor. A bevételek, az eddigi 5 száza-lékos illetékkulcs mellett, 44860 koronában, a kiadások 44130 koronában vannak a budgetbe felvéve s így a felesleg 730 koronával sze-repel.

A költségvetést változatlanul elfogadták.

Vasut-fővonal Kassától Temesvárig.

A kassai társkamara aziránt kereste meg a kamarát, hogy a Kassa-Temesvári transversalis vasut létesítése ügyében megindított mozgalmat támogassa s a megyét, várost stb vonja be a mozgalomba, annál is inkább, mert ezen nagy-jelentőségű vasutvonal egyik jelentős gócpontja éppen Nagyvárad volna. A debreceni és aradi kamarák hasonló irányban keresték meg a nagy-váradi kamarát. A teljes ülés, a kamara előbbi álláspontjának alapján, elhatározta, hogy meg-keresi az érdekelt kamarákat, miszerint a tör-vényhatóságok bevonásával értekezletet tartsa-nak s ebből tegyenek előterjesztést a vasut léte-sítése iránt a miniszterhez.

A horvát iparosok szövetségének átiratát, a munkások betegsége és baleset biztosításáról szóló törvény revíziója tárgyában, a teljes ülés kiadta az iparos osztálynak.

A marosvásárhelyi kamarának a rabiparos korlátozása céljából a miniszterhez intézett fel-terjesztését a teljes ülés hasonszellemű felirattal pártolja.

A debreceni kamarának a kisipar állami támogatása tárgyában a miniszterhez intézett felterjesztését a teljes ülés hasonszellemű felirat-tal pártolja.

A debreceni kamarának a kisipar állami támogatása tárgyában a miniszterhez intézett felterjesztését kiadták az elnökségnek, hogy amit

a társkamara felterjesztésében jónak talál, az iránt tegyen felterjesztést.

A soproni kamarának a kamarai választási eljárás reformját sürgető felterjesztését a teljes ülés kiadta az elnökségnek.

Magyar Endre ujonnan kinevezett orsz. iparoktatási főigazgató a kamarát értesítette, hogy hivatalát átvette s a kamara támogatását kéri működéséhez. Megbízta az elnökséget, hogy az új főigazgatót a kamara nevében üd-vözölje.

Végül Tátray Sándor indítványára utasi-tották az elnökséget, hogy keresse meg a ma-gyar államvasutak igazgatóságát a nagyváradi vasuti állomás teher fel- és leadásához egy emelődaru beszerzése iránt.

Püspöki konferencia. Az országos ka-tholikus nagygyűlést megelőzőleg november 12-en Vaszary Kolos bíboros hercegprímás elnökle-te alatt püspöki konferencia lesz a hercegprímás budavári palotájában. A konferencián a nyár eleje óta főlhalmozódott ügyek kerülnek tár-gyalás alá.

Hetvenéves tanítóképezdész.

A miniszter jóakarata.

A tanügyi reformok életbe léptetése alkal-mával kötelezővé lett téve minden iskolafenn-tartó hatóságnak, hogy csakis okleveles tanító-kat alkalmazzanak. Ezen intézkedés folytán a margitai járás egyik tanítója — Windisch Ist-ván, aki már 10 év óta tanít Baromlak közsé-gében, elesnék kenyerétől.

Az iskolafenntartó hatóság fel is hívta a tanítót, hogy tanítóképesítő oklevelét minél előbb szerezzze meg, mert ellenkező esetben a törvény intézkedését lenne kénytelen alkalmazni. A tanító e fölhívásra kérelmet adott be a vallás és közoktatásügyi miniszterhez. Kér-vényében elmondja Windisch, hogy 44 éve van közpályán.

Ez alatt működött, mint katonaiskolai ta-nító, majd 1866-ban részt vett a königrázi útközvetben. A katonaságtól hazatérve, mint körjegyző működött 20 éven keresztül, amikor megbetegedett és e miatt el kellett hagyni állását. Felépülve, több iskolában, mint tanító működött.

A jelenlegi iskolában már 10 éve tanít. Ez alatt az idő alatt a bemutatott hatósági bizonyítványok szerint munkáját a legnagyobb lelkiismeretességgel, pontossággal és kiváló hazaszeretettel teljesítette.

A keze alatt tanuló kizárólag tót nemze-tiségű gyermekekben a magyar hazaszeretete-t annyira kifejlesztette, hogy azok bár idegen nemzetiségiek, azonban a magyar nemzeti ün-nepeket nagy lelkesedéssel tartják meg és azt, hogy ők tót nemzetiségiek, soha nem mu-tatják.

A magyar írást és olvasást kivétel nélkül elsajátították. Az iskolában kizárólag a ma-gyar nyelvet tanítja, pedig jól bírja a tótot is. A hatósági bizonyítványok szerint a gyerme-kekkel oly kiváló modorban foglalkozik, hogy ez által az egész vidék tiszteletét és szerete-tét vivta ki. Tanítási modorával a magyarosi-tásnak észrevétlenül is oly nagy szolgálatot tett minden ellentállás nélkül, hogy ezért méltán övezi az általános szeretet és becsülés.

A kérvényben arra kéri Windisch a mi-nisztert, hogy tekintettel a fentiekre kivétele-sen mentse fel őt a tanítói oklevél megszer-zése alól és hogy ne kellessen 70 éves létére

tanulni, amit amúgy sem tudna megtenni. Ha pedig ezt nem teljesítenék, úgy felfogják függesz-teni állásától s ez esetben öreg napjaira könyör-Adamányokból lesz kénytelen fenntartani ma-gát. A kérvény befejezéséről arra kéri a mi-nisztert, hogy az esetben ha kérelme nem volna teljesíthető, úgy az ügyét terjesszék fel ő Felségéhez.

A kérvényre tegnap érkezett le a mi-niszter intézkedése. A miniszter nem térhet ki a törvényrendekezése alól nem mentheti fel Windischet. Ellenben engedélyt adott arra, hogy a folyó tanévben taníthasson s az év végén a tanító képezde első évfolyamáról bi-zonyítványt mutasson fel.

A kérvényt úgy látszik jóindulattal ke-zelték a miniszteriumban, amennyiben a mi-niszter megígérte, hogy a jövőben a még szükséges bizonyítványok megszerzéséig nem fog elzárkózni az elől, hogy addig is meg-adja a működési engedélyt.

Eszerint a 70 éves tanító kénytelen lesz beiratkozni a tanítóképezdebe és rendszeres vizsgát tenni, hogy a még hátralévő pár éven át taníthasson iskolájában.

Az állami számvevőszék új elnöke.

Az egy évvel ezelőtt elhalálozott Rakovszky István állami számvevőszéki elnök állását hir szerint most szándékozik betölteni a kormány. Jelöltje e fontos állásra — mint egy esti lap közli — Dárday Sándor, az eddigi alelnök.

A számszék elnökének kinevezése a kép-viselőház kezdeményezése alapján történik. A számszékéről szóló 1870 : XVIII. t.-c. 6. §-ának értelmében az országgyűlés a képviselőház kez-deményezése folytán három egyént jelöl ki, akik közül a király a miniszterelnök javaslatára és ellenjegyzés mellett egyet kinevez. A kine-vezés élethossziglani. Az elnök közvetlenül az országgyűlésnek felelős és ugyanugy vonandó felelősségre, mint a miniszterek valamelyike.

A kinevezést megelőzőleg tehát a képvi-selőháznak kell foglalkoznia a dologgal és most már majd a képviselőháztól függ, hogy a fontos állás meddig marad betöltetlenül.

UJDONSÁGOK.

— A kalocsai érsek betegsége.

Kalocsai tudósítónk jelenti: Városv Gyula kalocsai érseket nagyon meggyengítette a hosszas betegség. Az érsek teljesen el-gyengült és csak a kielégítő táplálkozás tartja benne az erőt. Dr. Albecker, dr. Kurz és dr. Küntzner kalocsai orvosok állandóan a betegágy mellett vannak és már alig fűznek reményt az érsek élet-benmaradásához.

* **Orsolya napja.** A nagyváradi Orsolya-zárda hagyományos tisztelettel üli meg ma alapítójának ünnepét. Reggel a szent gyakorlat befejezése alkalmából Te Deumot tartanak, d. e fél 10-kor Bakator József hittanár szent be-szédet tart, 10 órakor pedig Széchenyi Jenő apátkanonok pontifikális szent misét fog be-mutatni.

* **Kitüntetés.** Ófelsége a király megen-gedte, hogy Steruchuti Hasay János dr 101. gyalogezredbeli orvos a pápai »Pro Ecclesia et Pontifice« diszkeresztet elfogadja és vi-selhesse.

* **Uj ügyvéd.** A nagyváradi ügyvédi ka-mara közbírá teszi, hogy dr Endrey Kálmánt Nagyvárad székhelylyel az ügyvédek névjegy-zékébe felvette.

* **Htkösségi gondnok beigtatása Nagyváradon.** Tegnap igtatták be hivatalába Nagyváradon a várad-olaszi ktkösség új gondnokát, dr. *Hoványi* Gyula jogtanárt, autonómiai képviselőt. Szent mise után az új gondnok letette az esküt, mire *Imrik* S. Zoltán plébános lendületes beszédben üdvözölte s Isten áldását kívánta működésére. Délben az új gondnok tiszteletére *Imrik* plébános ebédet adott, melyen *Fischer* vikárius is megjelent. *Hoványi* ez alkalommal kifejtette, hogy új működési körében küzdeni fog a hitvallásos iskoláért és az egyház javáért.

* **Lukács Ödön a tüzoltók főparancsnoka.** Mezey Mihály halálával árván maradt az önkéntes tüzoltó egyesület; megüresedett a főparancsnoki állás. Az egyesület parancsnoki ülése abban állapodott meg, hogy Mezey Mihály örökébe *Lukács* Ödön városi tanácsnokot ülteti s tegnap már fel is kérték *Lukács*ot, hogy fogadja el a főparancsnoki állást. A tüzoltó egyesület tisztikara és sok tagja a városház bizottsági termében gyülekezett s küldöttség által hívták meg közéjük *Lukács* Ödönt, akit *Felvinc* Géza alparancsnok üdvözölt meleg szavakban s a parancsnokság nevében felkérte, hogy fogadja el a tüzoltó főparancsnoki állást s vegye gondjaiba az egyesületet. — *Lukács* Ödön hosszabb beszédben válaszolt. Szíve mélyéből megköszönte a megismerő bizalmat. Bár azt jól tudja, hogy Mezey Mihályt nem pótolhatja, azonban rendkívül fontosnak tartván a tüzoltó intézményt, nem térhet ki a bizalom ilyen megnyilatkozása elől s a felajánlott főparancsnoki tiszteletet köszönettel elfogadja. Teljes odaadással igyekszik teendőinek megfelelni s a tüzoltóintézményt felvirágoztatni. A tüzoltók lelkes éljenzéssel vettek búcsút a leendő új főparancsnoktól. Vasárnap lesz a tüzoltó egyesület közgyűlése, emelven az új főparancsnokot megválasztják.

* **Bezárt iskola.** A magyarcsékei járásban a legkevesebb az iskola, ami van is olyan hogy legnagyobb része a legjobb akarattal sem nevezhető annak. Így tegnap a magyarcsékei főszolgabíró jelentette az alispánnak, hogy a *nagyptaki* iskolában oly rendkívüli szabálytalanságokat tapasztalt, hogy azok miatt az iskolát bezárta. A főszolgabíró egyidejűleg kéri a közigazgatási bizottságot, miszerint a községet kötelezze a községi iskola felállítására.

* **Lemondanak a választási elnökök.** A megyebizottsági tagválasztások vezetésére megválasztott elnökök tisztségei tiszteletbeliek és semmiféle díjazással nem járnak, ellenben annál terhesebbek. Ezt a tisztséget nem is szívesen vállalják el a megyebizottsági tagok. Így már ez ideig többen mondtak le az elnöki tisztségről. A tegnapi nap folyamán *Szennyogh* Zoltán mondtott le a kismarjai választási elnöki tisztségről.

* **A póttartalékosok családjaért.** Az elmúlt évben a póttartalékosokat rendkívüli szolgálattételre hívták be. Az így kereset nélkül maradt családok segélyezésére a honvédelmi miniszter megfelelő segélyt utalványozott ki. A póttartalékosok családjaikat júniusban írták össze a megyében. Az összeírás alapján a miniszter tegnap értesítette az alispánt, hogy a megfelelő összeget kiutalványozta. A pénz szétosztásánál a legnagyobb pontosságra és szabályosságra figyelmezteti a tisztviselőket. A segélyt az illető családok egy összegben fogják megkapni.

* **Visszavonta a kérvényét.** Dr. *Medvigy* Ferenc gyógyszerész már korábban kérte a belügyminisztert, hogy Nagyváradon, Vitéz utcán adjon neki gyógyszerész nyitására engedélyt. Most, hogy dr. *Medvigy* Ferenc megkapta a Sztaroveszky-utcán lévő Madonna-gyógyászterület jogát, kérvényt adott be a városhoz, az iránt, hogy értesítse a belügyminisztert, miszerint a vitéz-utcai gyógyszerész engedélyezése iránti kérvényét visszavonja.

* **A magyarcsékei járás iskolái.** A magyarcsékei járás iskola ügye az egész vármegyében a legsiralmasabb. A Járásai főszolgabíró egyre-másra jelenti, hogy járása az iskola hiányában roppant elmaradt. Tegnap ismét panaszos jelentés jött a főszolgabírótól. E szerint *Papmező*, *Papmezőkupány*, *Papmezővalány*, *Szítány*, *Szinyus* körjegyzőségek területén egyáltalán nincs iskola. Az iskolahiány miatt évenként 3—4000 tanköteles gyermek marad iskolázatlanul. A főszolgabíró kéri, hogy a fenti községeket kötelezzék a községi iskolák felállítására.

* **A kórházi betegek statisztikája.** Dr. *Fráter* Imre igazgató főorvos tegnap terjesztette be jelentését az alispánnak a kórház július—augusztus és szeptember havi betegállományáról. E szerint e három hónap alatt összesen 4133 beteget kezeltek a kórházban. Ezek közül 102 meghalt és 1501 meggyógyult, a többi ápolás alatt maradt.

* **Eltűnt uriaszony.** Egy ismert földbirtokosnak *Fónagy* Sándornak a neje, *Vömeki* Mária, 30 éves, *Mezőgyánból*, férjéről elment és magával vitte 12 éves Irén nevű leánykáját. A rendőrség a férj feljelentésére megindította a nyomozást, de az asszonyt és gyermekét Miskolcon, ahová a feljelentés szerint ment, meg nem találta. Az asszony miskolci ismerősei azt mondták, hogy az urinő hollétéről semmit sem tudnak, valószínűleg *Nagyszalontán* van. A rendőrség tegnap Nagyszalontára sárgonyozott.

* **A csatorna felügyelő kinevezése.** Az általános csatornázás kiépítése folytán Nagyvárad városa egy csatorna felügyelői állást létesített. *Rimler* Károly polgármester tegnap töltötte be az új állást és *Schenkenger* Sándort nevezte ki csatorna felügyelővé. *Schenkenger* már hosszabb idő óta működik mint napidíjas Nagyvárad városánál s buzgó működést fejtett ki.

* **A villamos mű ügyei.** A villamos mű felügyelő bizottságának tegnap delután tartott ülésén a szeptember havi mérleget, mely a tavalyinál 4000 koronával kedvezőben záródott, tudomásul vette. Az igazgató bejelentette, hogy 1910. évre megszavazott 100,000 korona befektetési költséget a villamos mű elköltötte, mivel az egész évre előirányzott 300 fogyasztó helyett már eddig 310 fogyasztót kapcsolt be. Így még 19,900 kor. befektetésre van szükség, mit a bizottság azzal vett tudomásul, hogy ez a körülmény a törvényhatósági bizottságnak bejelentendő. Az igazgató előterjesztette, hogy a gőzgép és kazántelep már ki van használva és javaslatot tett, egy 180 lóerejű gőzturbina és két megfelelő kazán felállítása iránt körülbelül 230,000 korona értékben. Mielőtt a bizottság a kérdést a törvényhatósági bizottság elé terjesztené, utasította az igazgatót, hogy adjon a legközelebbi ülésben lehetőleg pontos költségeloirányzatot. A Drágán völgyi vizierő kérdést a bizottság még nem látta eléggé előkészítve s az igazgató előterjesztésének sokszorosítását s a tagok közt leendő kiosztását kérte el, hogy azok a kérdést bővebb megfontolás tárgyává tehesék.

* **A gép áldozata.** *Buzgó* József 14 éves lakatos-tanonc Sarkadi Zoltán lakatos-műhelyében egyik tanonc-társa biztatására egy üzemből lévő gépre tette a szíjat. A kerék elkapta a szerencsétlen gyermek kezét s azt összevágta. Az életveszélyesen sérült gyermeket a mentők beszállították a Biharmegyei Közkórházba.

* **A szökevény pénze.** Még a múlt évi október hó 7-én zágrábban több kirándulót tartóztatott le a rendőrség, mert részint utlevél nélkül voltak, részint pedig mint hadkötelesek a katonaság elől akartak menekülni. Ezek között szerepelt *Czarnó* Vaszalie *feketegyörösi* 19 éves legény is. A legénynél 269 korona készpénz volt, amit a rendőrség elkobozott. A hazatoloncolt legény pénze ezideig hatóságától-hatóságához vándorolt, míg végre tegnap jött fölé értesítés a belügyminisztertől, hogy a pénzt visszatértes végett a nagyvárad adóhivatalnak fogja kiutalni.

* **A Szent László téri árubódék elhelyezése.** A Szent László-tér asztaltozását Nagyvárad város törvényhatósága elhatározta s tavasszal kezdik a tér újjáburkolását. *Gerő* Armin főkapitány előterjesztést tett a tanácshoz, hogy a Szent László-téren levő rozoga árubódék részére mielőbb jelöljön ki valamely alkalmas területet, n-hogy ezek a szegény emberek az utolsó percben keresetüktől megfosztassanak.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
legjobb minőségben és
: kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

x **Lloyd kávéház** újonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében október hó 21-én a következő gyönyörű színelőadás és pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. *Hírnök*. 2. *Letűnt királyság Film d. Art*. 3. *Mese a szép mosónéről*. 4. *Kerékpáros szolga*. 5. *Három jó barát*. 6. *Szellő szárnyán*. 7. *Angol flotta*. 8. *Janos hegyi kilátó torony felavatása*. Belépődíj nincs előzékeny kiszolgálással. Kitűnő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Orlei kávéház tulajdonosok.

Rendelés szerűen készült
női és gyermek ruhák.

ELÖNYEI

Kitűnő szabás
Első rangu munka
Divatos tartós kelmék
Jutányos árak
Nagy választék

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza
női és gyermek ruha szalonja.

Rákóczi-ut 3. sz.

Értesítés!

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy őszi szövet újdonságaink már megérkeztek. Kérjük t. megrendelőinket, hogy őszi megrendeléseiket mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert most még a szorgosabb munka előtt jutányosabban tehetünk eleget nagybecsű megbízásuknak.

HÁBER ÉS TÁRSA
első amerikai férfinabók.

Nagy Sándor utca 1. szám.

x Villamos csillárt ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem s vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

Legmegbízhatóbb árúháza
<p>Ne vegyünk Parti árúkat! ahol csak becsapódhatunk és rossz állott holmit vehetünk. Menjünk</p> <p>Radó és Kertész Kossuth-utca 2. sz. - Telefon 10-30. sz.</p> <p>Női divatruházába, ahol a nagy őszi óccasio megkezdődött és a friss kész új árut ép oly olcsón szerezhethetjük meg és mindég azt vehetjük, amire szükségünk van. Nézzük meg kirakatjait. Elsőrendű vászon- és asztalmentiek, szőnyegek, függönyök, kóstüm és blúz kelmek, selyem csipke és szallag feltűnő olcsó árakban.</p>
Figyelmes kiszolgálás. Tel. 10-30.

Fa eladási hirdetmény.

A nagyvárai lat. szert. püspökség tulajdonát képező alább megnevezett erdőségekben.

Folyó év november hó 7-en delelőtt 10 órakor Nagyváradon a püspökségi jószágigazgatóság hivatalos helyiségében zárt írásbeli versenytárgyalás után a következő fa anyagok adatnak el.

1. A tenkei erdőgondnokság sz. szaldobági erdejéből 16714 drb = 2864 köbméter tölgy mufa és mintegy 3479 köbméter tűzifa.
2. A tenkei erdőgondnokság tulkai erdejéből az 1., 3., 20., 21. asztagokban mintegy 178.3 kat. holdon levő 10269 drb = 6956 köbméter élőtölgy mufa, 666 drb száraz álló tölgya és ugyanazon területen levő összes tölgy tűzifa, továbbá juhar-, szil-, gyertyán-, mü. és tűzifa.
3. A vaskóhi erdőgondnokság felsőverzari erdejéből 1079 drb 1166 köbméter tölgy mufa és az 52.8 kat. hold verzari, valamint z 25 kat. hold kimpí vágás területen levő mintegy 12000 köbméter vegyes tűzifa.
4. A lunkai erdőgondnokság segyesti erdejéből 281 drab = 403 köbméter tölgy mufa és a tölgyfa végek és galyaktól kikerülő tölgy tűzifa.
5. A lunkai erdőgondnokság »F« üzem osztály voratyik melletti erdejéből 4774 drb = 3935 köbméter tölgy mufa és a favégekből kikerülő tűzifa, valamint mintegy 2200 köbméter bükk tűzifa.
6. Az ökrösi erdőgondnokság csonta-

házi erdejéből 11308 drb = 4556 köbméter tölgy mufa és a tölgyfavégekből kikerülő tűzifa, valamint a kijelölt vágásterületen levő mintegy 12200 köbméter vegyes tűzifa (bükk és cser) végre.

7. A beéli erdőgondnokság t. kárándi erdejében levő 3060 drb = 1208 köbméter tölgy mufa, valamint ezen fák galyaiból és végeiből kikerülő tűzifa és azonfelül 167 drb csak tűzifának alkalmas tölgyfa.

Ajánlatok a beigért összeg után 10 százalék bánatpénzzel ellítva a nögyvárad i. sz. püspökségi jószágigazgatóságához küldendők, ahol azok f. évi november hó 7-en delelőtt 10 óráig átvételnek. A beérkezett ajánlatok közül az uradalom tetszése szerint szabadon választ, amennyiben pedig az ajánlatok megfelelőknek nem találhatnának, jogosult az uradalom a versenytárgyalást egészben vagy részben semmisnek kijelenteni és az értékesítés iránt szabadon rendelkezni.

Az eladási részletes feltételek Nagyváradon az uradalmi erdőhivatalnál és az illető erdőgondnokságoknál megtekinthetők.

Nagyvárad, 1910. október 19.

A nagyvárad i. sz. püspökségi uradalmak Jószágigazgatósága.

IRODALOM.

Két év Kelet-Ázsiában.

A magyar népsajtó több előkelő organuma feltűnést keltő utleírásokat közölt az elmúlt télen. Az utleírások dr. **Bozóky** Dezső sorhajóorvos tollából származtak s a távoli kelet mesés országairól, Kináról, Koreáról és Japánról szólottak. A közönség köréből minden felé fimerült akkor az óhaj, hogy a pompás utleírásokból ne csak mutatványok jelenjenek meg egyes újságokban, hanem az egész utleírását adja közre Bozóky. Ennek a közönség széles rétegeiből megnyilvánult óhajnak tesz most eleget Bozóky, mikor utleírásait »Két év Kelet-Ázsiában« címmel, két kötetben közzé teszi.

A mű kiállítása a legkényesebb igényeket is ki fogja elégíteni. A legmodernebb kiállításban, fénytelen műnyomó papíron, modern, szép nagy betűkkel, a legtisztább nyomásban, szépen díszített teljes vászonkötésben fog a könyv megjelenni. Ilyen köntssben kevés utazási munka jelent meg idáig a magyar könyvpiacra. A mű kötetenként 30-35 ivre terjed.

A mű kiadása, tekintettel a könyv díszes kiállítására s a melléklendő ötödfélszáz képre tetemes anyagi áldozatokkal jár s épen ez okból a szerző tájékozódni kíván, hogy körülbelül hány példányban nyomassa ki. A könyv könyvkereskedésekben nem lesz kapható csak előfizetéssel rendelhető meg.

Az egész mű előfizetési ára 30 korona, egy-egy köteté (külön-külön megrendelve) 16 korona lesz. Aki tíz előfizetőt gyűjt, egy tiszteletpéldányt kap.

Az első kötet előreláthatólag még ez év karácsonyán fog megjelenni, míg a második kötet körülbelül március hóban fogja az első kötetet.

Előfizetések és megrendelések dr. **Bozóky** Kálmán közalapítványi kir. jogügyi tanácsos címére, Budapest, IX., Vámház-körut 7. II. emelet küldendők.

Az I. kötet tartalma: Az Indulás. Port-Said és a szuezi csatorna. A Veres-tengeren. Aden. Ceylon szigetén. Ceylon paradicsomában. Singapore. Hongkong. A chinai ujesztendő. China legnagyobb városában. Kanton. A chinai milliomos lakodalma. A Gyöngyfolyón fölfelé. Macoa, Fucsau s kikötője Padoda. Egy kelet-ázsiai köztársaság. Sangháj éjjel. A chinai Velence. Csifu és a Pecsili-öböl. Peking. Séta Peking falain. Tiencin. Tsingtau. Tsinanfu. Amoykan. Vladivosztozk. Csemulpóban. Korea fővárosában. Euzán.

A II. kötet tartalma: A japánokról. Nagaszaki. Kobe és Oszaka. Japán régi fővárosában. Yokohama. Tokió. A negyvenhét hűséges ronin. A Hakone-hegységen át a japáni Riviérára. Idyllikus napok Japánban. Japán legnagyobb szentélyénél. Nikkó. A japánok szent szigetén. Hakodáté. Japán nyugati partjain. Kagosima és Beppu. Port-Arthur és Dalny. — Utban hazafelé. Saigon.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Muzsikus leány.
Szombat: Rigolettó.
Vasárnap d. u.: Gül baba,
Vasárnap este: Trilby.

Uj műsor a Pannoniában. Változatlanul nagy érdeklődéssel kíséri a közönség a Pannonia-kávéház mozi-előadásait, amelyek hétről-hétre a leggazdagabb műsort nyújtják. Ma ismét új felvétel kerül színre, amelyek a következők: 1. Egyiptom, term. 2. A szende Móric, humoros. 3. Messalina, dráma. 4. Pathé-újság, term. 5. A halászeány, dráma. 6. Nagy ünnepély a solai szultánnál, életkép. 7. Maxi az apóssal játszik.

Muzsikus leány. Jarnó György bájos, poétikus operettje egyszerre meghódította a nagyvárad i közönséget s kétségtelenül a szezon egyik legvonzóbb, legmaradandóbb sikerű operettje lesz. Ma este ötödször játsszik a Szigligeti-Színházban s oly nagy az érdeklődés, hogy már tegnap szétkapkodták a jegyeket.

Trilby. Vasárnap este pompás új kiállításban elevenítik fel a Szigligeti-Színházban »Trilby«-t, ezt a rendkívül érdekes és látványos bohém-drámát. Páris romantikus művész-negyedébe vezet ez az izgalmas forró levegőjű dráma, amely annak valósággal világszenzáció volt. A nagyvárad i színházban az idén pompás új betanulással mutatják be az izgalmas darabot.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdeklődő. Helyben. Mi is ismerjük Vörösmartynak ezt a szép költeményét jól és idéztük, irván így: »Szent hazánk! Megfizettük mind, mivel csak tartozánk! — nem tehetünk róla, hogy a szedő jobban akarván tudni helyette »Szent atyánk«-at szedett, értelmetlenné téve az idézetet. Az az érthetetlen név pedig **Menyhárt** László akart lenni.

NYILTTÉR.

BÚTOR
jó kivitelben, jutányosan
REISZ
butorgyárában
Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

Járványos betegségeknek

mint kolera, typhus vagy lázas betegségeknek fő a víz, legbiztosabb óvszer a

KRONDORFI pezsgőhöz, borhoz
SAVANYÚVIZ legjobb ital!
NYALMAOLDÓ ÉS HUGYHAJTÓ GYÓGYITAL

mint nyálka oldó szer, ugy magában, mint meleg tejjel vegyítve köhögésnél, rekedtségnél, fűdőhurtnál stb. legjobb gyógyszerrel ajánlatik. Nehezen emésztő, gyomorhurtnál kitűnő hatása van! Hugyhajtó gyógyital! — Kérjük minden kávéházban és vendéglőben bor vagy pezsgőhöz, mindenkinek kitűnően fog izleni.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Fiatalfestők képzésközpontja. A művész-növendékek kiállítása felé kezd a közönség figyelemmel fordulni. Az utóbbi napokban már elég élénk művásár volt. A kiállítás még csak ma lesz nyitva. A képek igen olcsók.

TÁVIRATOK.

A tanárok mozgalmá.

Budapest, okt. 20.

(Saját tudósítónktól.) A középiskolai tanárok a pártok vezetőihez küldöttséget menesztenek. A vezetőket kérni fogják terveik támogatására.

A budapesti husmozgalom.

Budapest, október 20. A városi tanács ma foglalkozott a husdrágaság ügyével, melyet a pénteken tartandó rendkívüli közgyűlésen fognak tárgyalni. A tanács legfontosabb határozata, hogy a kormányt fogják sürgetni a Szerbiával való szerződés megkötésére, továbbá a főváros a mozgalomba a vidéki városokat is bevonják.

A szerb trónörökös nagybeteg.

Belgrád, október 20.

A szerb trónörökös súlyos betegsége újból napirendre hozta a trónöröklés kérdését. Miután György herceg egyszersmindenkorrá lemondott a trónöröklés jogáról, Sándor herceg halála esetén az új trónörökös Pál herceg, Karagyorgyevics Arzen fia, Péter király unokaöccse lesz. A herceg 17 éves és a belgrádi Konakban lakik.

Mánuel király beteg.

London, okt. 20.

Mánuel király és Amália anyakirályné és az oportó herceg az orléansi herceg kíséretében tegnap Eveshamba érkezett. A közönség meleg ovációkban rézesítette őket. Automobilon a fejedelmi személyiségek és kíséretük Wood-Northon-kastélyba mentek. Mánuel király fáradtnak és betegesnek látszott.

Bomlik a portugál kormány.

Lisszabon, okt. 20.

A közmunka, valamint a hadügyminiszter beadják lemondásaikat. Az állami pénzverde igazgatóját el akarták számoltatni, mikor az revolvért szegzett fejének és agyonütötte magát. A miniszterek lemondásait az elszámolással hozzák kapcsolatba.

Igazságszolgáltatás.

§ Rablás az országuton. *Turkus* Simon pestesi lakos a múlt év november 4-én hetivására ment Élesdre. Dolgát elvégezve bement az egyik kocsmába és ott ivott egész estig. A délutáni órákban betért oda *Pless* Gábor pestesi parasztember is és mulatozás közben kérkedve mutogatni kezdte bankóit. *Turkus* Simon megsejtve a pénzt, elhatározta, hogy kirabolja *Pless* Gábort. Hazamenet meglete az országuton áldozatát és botjával összevisszaverte. Az eszméletét vesztett *Pless* Gábortól aztán elvett 90 koronát. *Pless* Gábor csak harmadnap nyerte vissza eszméletét és ekkor mindjárt megnevezte tettesül *Turkus* Simont. Ezzel az ügygyel folyó év áprilisában már foglalkozott egyszer a nagyvárad esküdtbírósa. Ekkor *Turkus* Simon 5 évi fegyházat kapott. A kir. Kuria azonban dr. *Dénes* Sándor védő semmiségi panasza folytán megsemmisítette az esküdtbírósa ítéletét. Így került tegnap az ügy másodizben a nagyvárad esküdtbírósa döntése elé. A tárgyalást *Korn* Alajos vezette. A vád képviselőjében dr. *Thury* Endre kir. ügyész jelent meg. Az esküdtek azonban most sem vélekedtek másképp, mint az első esetben. *Turkus* Simon a rablás büntetésében bűnsnek mondták ki s így a törvényszék újra 5 évi fegyházbüntetést volt kénytelen megállapítani. Védő ismét semmiségi panaszt jelentett be.

§ Elitelt vasuti tolvaj. *Bezdassy* Andor joghallgató folyó év június 17-én a Budapest-Brassói vonalon utazott. Nagyváradon a megállási idő alatt kiszállt egy pár percre a kocsiból, de mikor visszatért, utazó-kofferjének már csak hült helyét találta. Azonnal jelentette a dolgot a rendőrségen, amely ügyesen kézre is kerítette a vasuti tolvajt. A kérdéses koffert ugyanis megtalálták *Reich* Jenő őszeresnél, akinek az előadása nyomán aztán sikerült elfogni a tettest *Neugebauer* Arthur személyében. A vasuti tolvaj ügyét tegnap tárgyalta a törvényszék, dr. *Vámosy* Mihály elnöklete alatt. *Neugebauer* Arthurt, tekintettel visszaeső voltára, 1 évi fegyházra ítélték. *Reich* Jenő házaló pedig, aki ellen orgazdaság miatt emelt vádat az ügyészség, 8 napot kapott.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, okt. 20.

Értéktőzsde.

Magyar hitel	—	—	853.25
Osztrák hitel	—	—	666.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.75
Államvasut	—	—	755.75
Jelzálogbank	—	—	520.—
Leszámitoló bank	—	—	613.25
Hazai Bank	—	—	307.—
Kereskedelmi részv.	—	—	758.—
Rimamurányi	—	—	701.—
Salgótarjáni	—	—	645.—
Közuti vasut	—	—	764.—
Városi villamos	—	—	404.50
Adria	—	—	—

Irányzat: Szilárd.

A gabonatőzsde.

50 kilogramonkint.

Buza októberre	—	—	10.47
Rozs októberre	—	—	7.78
Zab októberre	—	—	7.96
Tengeri májusra	—	—	5.48

Irányzat: Szilárd.

A békéscsabai állatvásár e maradt. Békésvármegye alispánja értesítette Nagyvárad városát, hogy Békéscsabán a hasított körmű állatok között a ragadós szájszél- és körömfájást konstataáltak s ezért október hó 20 és 21-én a békéscsabai marhavásár nem lesz megtartva. Éppen jókor érkezett az átirat, mikor már elmúlt a vásár ideje.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Különlegességek

rövidáruban.

Keztyűk, fátyolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Értesítés!

Weisz Lajos

Kereskedelmi és műszaki irodája
Nagyvárad, Szacsavay-utca 81. — Telefon: 323.

Cement. Legjobb minőségű portlandcement a Magyar Bank és Kereskedelmi Részv. Társ. belapátfalvai cementgyárából.

Szén. Elsőrendű porosz szénbányák képviselője Sugár Vilmostól.

Gázberendezések, coks és kátrány. A nagyvárad-i légszuszoggyár képviselője.

Műszaki cikkek. Motorok, fűrészbereendezések, famegmunkáló gépek, jéggépek hűtőkészülékek stb. a Brünn Königsfeldi gépgyártól. Az összes műszaki cikkek, kenő és ásványolajok.

Bankosztály. Jelzálog kölcsönök közvetítése, értékpapírok adás-vétele, kereskedelmi és iparvállalatok finanszírozása.

Ingtatlan forgalmi osztály. Mint a Házépítő és Telek adásvételi Részv. Társ. ügyvezető igazgatója a legelőnyösebb feltételek mellett eszközöl: parcellázásokat, valamint telkek és ingatlanok adásvételét; elvállal bérházak és egyéb ingatlanok kezelését és értékesítését.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
a „Tiszántul”-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Ha melege van,

ha fáradt, vagy unatkozik, siessen
Kecskeméthy István

„NEMZETI“ kerthelyiségébe,
hol üdülést, kellemes szórakozást,
ingyen, kitűnő italokat
és izletes ételeket

olcsó pénzért kaphat. Ha lehet, ne
menjen egyedül, hanem családjá-
val és barátjaival, hogy a kellemes
szórakozást megoszthassa velők.
— Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Figyelmes és pontos kiszolgálás.
Társas ebédek, vacsorák és abo-
nensek polgári árban lesznek kiszol-
gálva. — Minden nap

friss flecken.

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szál-
loda, vendéglő és kávéház bérője.

A
„TISZÁNTUL“-ra
előfizethetni
mindennap.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fény-
képes **z-lámpák** ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön-
céllra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtételezésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítá-
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Őszi idény

beköszöntése alkalmával felhívjuk a t.
vásárló közönség figyelmét

helyi gyártmányainkra,

melyek csak fiók üzletünkben jutnak
eladásra **szabott egységárak** mellett.

Moskovits Farkas és Társa
cipőgyár R.-T. Nagyvárad.

Központi fiók üzlet:

Kossuth-utca gyár épület.

II. fiók üzlet:

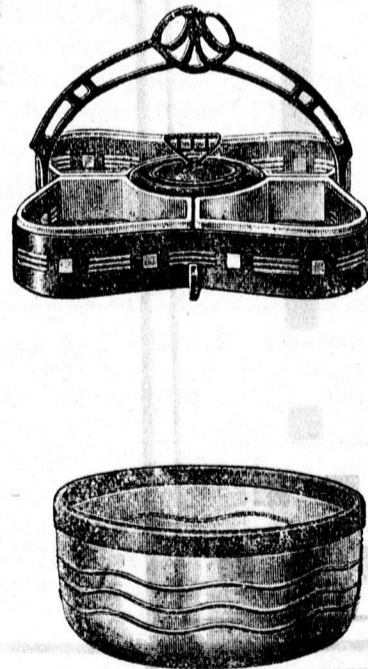
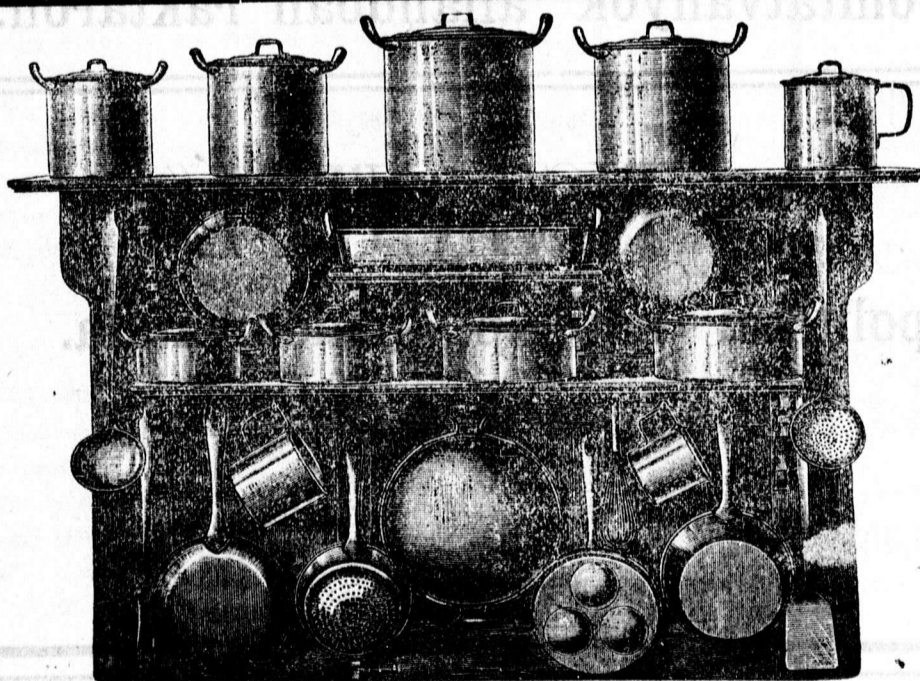
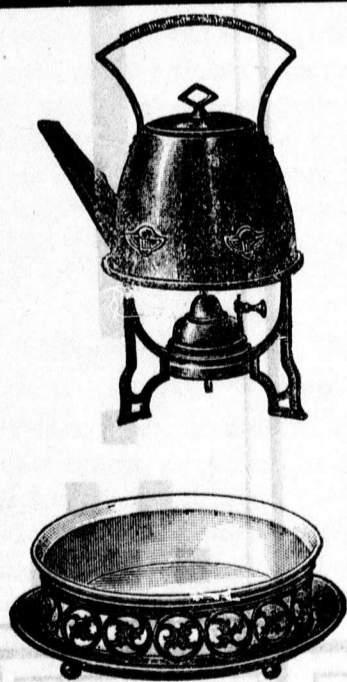
Rákóczi-ut Bazar épület.

Vidéki megrendelések **pontos**
és **gyors** ellátást nyernek.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.